

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«БРОВАРСЬКЕ ВИЩЕ УЧИЛИЩЕ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ»

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни
підготовки молодшого спеціаліста

напряму 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини»

спеціальності 5.01020101 «Фізичне виховання»

(Шифр за ОПП ГСЕ.01.01.01)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Комунальним вищим навчальним закладом Київської обласної ради «Броварське вище училище фізичної культури»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Селюк Тетяна Миколаївна – викладач вищої категорії.

Схвалено методичною радою КВНЗ Київської обласної ради «БВУФК»

“ _____ ” _____ 20__ року, протокол № _____

Голова методичної ради _____ (Шита Т.А.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «**Історія України**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста напряму 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» спеціальності 5.01020101 «Фізичне виховання».

«**Історія України**» є нормативною навчальною дисципліною в усіх вузах України. Її засвоєння передбачає осмислення майбутніми фахівцями основних етапів історії України, набуття навичок роботи з першоджерелами та критичного осмислення документів.

Особливістю курсу «Історії України» є послідовне вивчення етнічного, державно – політичного, соціально – економічного, духовного та культурного розвитку українського народу у контексті світової історії з урахуванням дисциплін суспільно – історичного, політичного, філософського та культурного профілів.

Предметом курсу є закономірності суспільного розвитку, роль об'єктивного і суб'єктивного факторів в історії суспільного прогресу; різнобічні характеристики визначних історичних осіб, внутрішні мотиви їх конкретних дій та об'єктивні наслідки таких дій.

Історія України як одна з головних складових гуманітарної підготовки, формування свідомості та інтелекту фахівців сприяє оволодінню навичками і методами наукової полеміки, логіки і культури, вміння аргументовано, переконливо викласти власні погляди, відстоювати свою позицію.

Вона допомагає навчитись працювати з різноманітними джерелами інформації, періодичними виданнями, здійснювати пошук історичної інформації з відповідної проблематики, систематизувати матеріал, робити самостійні аналізи і узагальнення.

Міждисциплінарні зв'язки:

«Історія України» тісно пов'язана з гуманітарними та соціально-економічними дисциплінами: «Культурологія», «Основи філософських знань», «Основи правознавства», «Соціологія» та фундаментальною педагогічною дисципліною «Педагогіка».

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Історія України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.
2. Україна у XIX – на початку XXI ст.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

- 1.1. *Метою викладання навчальної дисципліни «Історія України» є виробити вміння аналізувати і узагальнювати історичний матеріал у певній системі, оцінювати найважливіші події та явища української історії в контексті світової історії; порівнювати історичні події, орієнтуватися в науковій періодизації історії, формувати вміння знаходити і критично аналізувати потрібну ін-*

формацію з минулої та сучасної історії України; застосовувати набуті знання для прогнозування суспільних процесів.

1.2. *Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія України» є формування у студентів:*

- знань про закономірності розвитку українського суспільства, про характер боротьби українського народу за незалежність;
- вмінь аналізувати історичні джерела;
- ставлення до минулого Батьківщини, як боротьби українського народу за свободу й незалежність на демократичних засадах з позиції загальнолюдських та національних цінностей.

1.3. *Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:*

знати:

- першоджерела та найважливіші писемні пам'ятки;
- історіософські концепції щодо формування та розвитку українського етносу;
- основні закономірності, суть і наслідки етапів і процесів українського державотворення;
- історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежної України;
- процес формування та розвиток історико – етнографічних регіонів України;
- історичні процеси в міграційних та еміграційних явищах України;
- історію формування діяльності громадських, культурологічних, освітніх, політичних організацій українського народу;
- еволюцію, закономірність, ефективність розвитку державності України.

вміти:

- за результатами аналізу історичних джерел та історіографічної літератури визначати періоди, закономірності формування та розвитку етнополітичних процесів в Україні;
- аналізуючи сучасні документи та історичні документи, визначати особливості сучасного соціально – політичного розвитку українського суспільства та його перспективу;
- здійснювати порівняльний і глибинний аналіз історичних подій та явищ;
- розуміти взаємозв'язки минулого, сучасного і майбутнього;
- осмислювати та засвоювати історичний досвід.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 годин/ 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

РОЗДІЛ І.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ВІД НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО КІНЦЯ ХVІІІ СТ.

Тема 1. Україна давня. Київська Русь (до XII ст.)

Предмет і завдання курсу «Історія України». Основні джерела вивчення історії України. Доби первісно – общинного ладу. Землеробські племена Трипільської культури. Кочові народи. Античні міста – держави Північного Причорномор'я. Східні слов'яни. Найдавніші писемні та археологічні джерела про слов'ян. Анти. Перші державні об'єднання. Передумови утворення Київської Русі. Етимологія слів „Русь, руси”, „Руська земля”. Теорії походження Київської Русі., Аскольд, Дір, Олег, Ігор, Ольга, Святослав. Русь за Володимира Великого і Ярослава Мудрого. Хрещення. Руська Держава у другій половині 11 ст. Любецький з'їзд князів. Володимир Мономах .

Тема 2. Русь – Україна XII – XVI ст. Формування козацтва та Запорозької Січі.

Причини феодальної роздробленості та її наслідки. Боротьба за Київ. Перші літописні згадки про Русь – Україну. Галицьке, Волинське князівства. Роман Мстиславович - творець Галицько– Волинської держави. Монгольська навала на Русь. Боротьба Данила з татарами. Зростання політичної могутності Великого князівства Литовського. Гедимін, Ольгерд, боротьба за руські землі. Соціально – економічний розвиток українських земель у другій половині XIV – XVI ст. Литовські статuti. Кревська унія. Наступ католицизму. Виникнення українського козацтва. Запорозька Січ та її роль в історії українського народу. Люблінська унія. Річ Посполита. Полонізація українських земель. Посилення соціально – економічного і національно – релігійного гніту. Українські православні братства.

К. Острозький і його роль у відродженні української культури і захисті Православної церкви. Берестейська унія. Криза Православ'я. Козацько-селянські повстання кінця ХУІ ст. Гетьман Петро Конашевич – Сагайдачний. Повстання 20-30 рр. ХУІІ ст. Ординація 1638 р.

Тема 3. Національно – визвольна боротьба XVI – XVII ст. Держава Богдана Хмельницького.

Причини, характер, рушійні сили Національно-визвольної війни середини XVII ст. Мета повстанців. Богдан Хмельницький. Основні періоди війни. Перші перемоги і прогалини. Зборівський договір. Молдавські походи. Битва під Берестечком. Білоцерківський договір. Розгром польського війська під Батогом, бої під Монастирищем і Жванцем. Україно - московські переговори. Переяславська рада. „Березневі статті”. Їх оцінка сучасною історіографією. Виникнення Козацької держави. Її територія та адміністративно – територіальний устрій. Органи влади. Господарсько – фінансова політика, дипломатична діяльність. Збройні сили. Віленська угода. Нова коаліція України з Семиградом, Швецією та Бранденбургом у війні з Польщею. Смерть Б. Хмельницького.

Тема 4. Козацько-гетьманська держава у 2-й половині XVII – XVIII ст.

Гетьманування І. Виговського. Гадяцька угода. „Переяславські статті” Ю. Хмельницького. Андрусівський договір. Поділ України на Лівобережну та Правобережну. Руїна. Петро Дорошенко. „Вічний мир”. Підпорядкування Москві Української Православної церкви.

І. Мазепа. „Коломацькі статті”. Соціальна політика І. Мазепа. Спроба відродження української державності. Причини і невдачі. Полтавська битва. Смерть І. Мазепа. Пилип Орлик і його „Конституція”. Гетьманування І. Скоропадського та інкорпораційна політика царизму. Утворення Малоросійської колегії. Наказний гетьман П. Полуботок. Гетьман Д. Апостол. Останній гетьман України К. Розумовський. Обмеження української автономії російським царизмом і ліквідація Запорозької Січі. П.Калнишевський. Скасування Козацької влади.

РОЗДІЛ II. УКРАЇНА У XIX – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Тема 5. Національне відродження XIX – ХХ ст. Революція 1917р.

Поділ Речі Посполитої і Україна. Адміністративно – територіальний устрій Наддніпрянської України. Початок українського національного відродження. „Південне товариство”, „Товариство об’єднаних слов’ян”, „Кирило–Мефодіївське товариство”. Т.Г.Шевченко. Соціально – економічний розвиток. Українська Громада. П. Чубинський „Ще не вмерла Україна”. Русифікаторська політика царизму. Перші політичні партії. Революційна українська партія. Західноукраїнські землі у першій половині 19 ст. Українська „Просвіта”. Суспільно – політичні рухи у другій половині 19 ст. Виникнення політичних партій. І.Франко, М.Павлик. Перша світова війна і Україна. Українські січові стрільці. Становище в Україні після повалення царизму. Утворення Центральної Ради. М.Грушевський. Український Національний Конгрес, курс на автономію України. Українізація війська. Взаємовідносини Центральної Ради і Тимчасового уряду. 1 Універсал Центральної Ради, проголошення автономії. Створення Генерального секретаріату. В.Винниченко, С.Петлюра. Другий Універсал. Тимчасова інструкція російського уряду. З’їзд народів Росії у Києві. Жовтневі події у Петрограді. 3 Універсал ЦР, проголошення Української Народної Республіки.

Тема 6. Боротьба за українську державність у 1917-1921 роках

Боротьба за українську державність УНР в кінці 1917 р. Ультиматум РНК Росії. Вторгнення більшовицьких військ в Україну. Всеукраїнський з’їзд Рад. Проголошення радянської влади в Україні. Російсько-українська війна. Крути. IV Універсал ЦР, проголошення незалежності УНР. Брестський мир і Україна; відновлення влади ЦР. Криза ЦР навесні 1918 р. Гетьманський переворот. Українська держава гетьмана Павла Скоропадського. Утворення Директорії, її склад. Падіння Гетьманщини. Відновлення УНР. Соціальні програми Директорії. Революційні

події у Західній Україні. Проголошення ЗУНР. Акт Злуки 22.01.1919 р. Об'єднання українських земель. Друга війна Росії проти УНР. Селянський повстанський рух. Варшавський договір поляків і С. Петлюри. Встановлення радянської влади в Україні. Основні уроки Української національної революції.

Тема 7. Україна у 1920 -1940 роках

Міжнародна діяльність УСРР на початку 20 – х рр. Соціально – економічне і політичне становище України. Перехід до НЕПу. Голод 1921 - 1923 рр. в Україні: причини і наслідки. Українська Холодноярська Республіка. Створення СРСР і Україна. Політика коренізації її особливості та наслідки. Досягнення і прорахунки українізації. Згортання українізації. Перші репресії в Україні. Індустріалізація. Колективізація. Перші п'ятирічки. Особливості та наслідки. Голодомор 1932 – 1933 рр. Тотальні репресії у 30- х рр. „Розстріляне відродження”. Західноукраїнські землі в складі Румунії, Польщі, Чехословаччини. Створення та діяльність ОУН в 20 – 30 рр.

Українське питання напередодні війни. Проголошення незалежності Карпатської України. Августин Волошин. Пакт Молотова і Ріббентропа. Початок Другої світової війни. Вступ Червоної Армії на територію Західної України. Радянізація Західної України. Напад Німеччини на СРСР. Проголошення 30.06.1941 р. незалежності України. Воєнні операції 1941–1942 рр. Окупаційний режим в Україні. Діяльність ОУН на окупованих землях. Боротьба Української Повстанської Армії у 1942 – 1944 рр. з ворогами. Радянські партизани. Завершення боїв за Україну восени 1944 р. Вклад українського народу в розгром нациської Німеччини. Міжнародна діяльність УРСР у післявоєнний період. Повоєнні адміністративно - територіальні зміни. Операція „Вісла”. Відбудовчі процеси господарства їх особливості та наслідки. Голод 1946 – 1947 рр. Радянізація західної України. Боротьба ОУН – УПА з радянською репресивною машиною. Культурно – ідеологічні процеси, наступ сталінщини.

Тема 8. Україна у 1950-1980-х роках

Україна після Сталіна. Критика культу особи Сталіна. Реформи М.Хрущова, „політична відлига”, їх суперечливий і непослідовний характер. Соціально – економічний розвиток України. Шестидесятники. Реформи середини 60 – х рр. Звільнення П.Шелеста. Дальше обмеження прав України. В.Щербицький. Наростання застійних явищ і русифікації, наростання екологічної небезпеки. Політичні репресії 60 – 70 рр. Посилення реакції у духовному житті, спотворення історії України. Розгортання правозахисного і дисидентського руху. Репресивні дії КДБ. Загострення гальмівних процесів у соціально – економічному та суспільно – політичному розвитку України.

Тема 9. Україна – суверенна держава

Чинники що зумовили процес перебудови. Етапи перебудови та її наслідки для України. Чорнобильська катастрофа. Гальмування перебудовчих процесів в Україні. Національне пробудження українського народу. Викриття злочинів тоталітаризму. Формування громадських організацій. ”Товариство української мо-

ви”. Народний Рух України та його роль у пробудженні національної свідомості. Реформа виборчої системи. Прийняття Декларації про державний суверенітет. Курс на утворення самостійної держави. Проголошення Акту незалежності України. Референдум і вибори Президента. Державна символіка. Стартові умови розгортання державотворчого процесу. становлення владних структур. Труднощі творення економіки. Прийняття Конституції. Характерні риси релігійного життя. Зовнішня політика. Україна на початку третього тисячоліття: досягнення і проблеми. Помаранчева революція. Вибори до Верховної Ради у березні 2006 р.

3. Рекомендована література

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. /О.Д.Бойко.- 3-тє вид., доп. – К.: академвидав, 2010. – 688с.
2. Грушевський М.С. Історія України – Руси: В 11т., 12 кн. / Редкол. П.С.Сохань (голова) та ін. – К.: Наук. Думка, 1992. Т.2.– 640с., Т.3. – 592с., Т.4. – 544с.
3. Грушевський М.С. Історія України з ілюстраціями і доповненнями/ Укладачі Й.Й.Брояк, В.Ф.Верстюк. – Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2009. – 528с., 8арк. іл.: іл.
4. Грушевський М.С. Історія України, приладжена до програми вищих початкових шкіл і нижчих класів шкіл середніх / Упоряд. А.Ф.Трубайчук. – К.: «Варта», 1993.-256с.
5. Дорошенко Д.І. нарис історії України в 2-х томах. – К.: Глобус. 1992.- Т.1. -238с., Т.2. – 349с.
6. Історія України в особах: IX - XVIII ст./ В.Замлинський, І.Войцехівська, В. Галаган та ін. – К.: Україна, 1993. – 396с.
7. Історія України: Курс лекцій: У 2 кн. Кн.1 –Від найдавніших часів до кінця XIX століття / Мельник Л.Г., Гуржій О.І., Демченко М.В. та ін. К.: Либідь, 1991.- 576с.
8. Культура і побут населення України: Навч. посібник /В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф.Горленко та ін. – 2-е вид., доп. та перероб. – К.: Либідь, 1993. – 288с.; іл.
9. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття: - К.: Укр. письменник, 1993. – 413с.
10. Полонська–Василенко Н. історія України : У 2 т. Т.2. від середини XVII століття до 1923року. – 2 –е вид. – К.: Либідь, 1993. 608с.
11. Сас П.М. Історія України. XVI – XVIII століття: Навч. посібник. – Л.: Дивосвіт, 2001.
12. Субтельний Орест. Україна: історія / Пер. з англ. Ю.І.Шевчука; Вст. ст. С.В.Кульчицького. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 1993. 720с.: іл.

13. Хрестоматія з історії України. Посібник для вчителів / В.І.Червінський, В.Є.Кругляков, В.В.Пилипенко та ін.; за ред. В.І.Червінського. – К.:Вежа, 1996. – 352с.: іл.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання: семінарські заняття, тестові завдання, реферати, контрольні роботи.